

*Σχεδόν κάθε επιθυμία φτωχού ανθρώπου
είναι μια αξιόποινη πράξη.*

Λουί Φερντινάν Σελίν

Η αυτοανάλυση μιας μέρας

Μουντάδα. Μια πυκνή υφή συννεφιάς κατέβαινε μέχρι τη γη, λευκή σαν χτυπημένο ασπράδι αυγού. Ακλόνητοι όγκοι από σίδερο και μπετόν είχαν εξαφανιστεί μες στην ομίχλη, που εισχωρούσε παντού: στο βλεννογόνο της μύτης, στους πνεύμονες, στις σχισμάδες των τοίχων, στα αυγά που είχαν αφήμένα πάνω στις φλούδες των δέντρων τα έντομα. Αλλά στ' αυτιά των τηλεθεατών έφταναν βαριές ανάσες και ρόγχοι, ένα ομαδικό, ξέπνοο λαχάνιασμα ανθρώπων που ήταν χαμένοι μες στην ομίχλη. Είχε κάνει πολύ καλή δουλειά ο ηχολήπτης, ίσως αυτό το πλάνο είχε και τη μεγαλύτερη αξία, ως μαρτυρία, εκείνη τη μέρα.

Ο σχολιαστής της εκπομπής, δημοσιογράφος Στιβ Κάπος, διευκρίνισε από το στούντιο, με αρκετή δόση εμπάθειας, ότι επρόκειτο για το Group Therapy του γραφικού καθηγητή Τίμοθι Μπράουν. Έκαναν την πρωινή γυμναστική τους τρέχοντας στον εξαιρετικής ομορφιάς περιβάλλοντα χώρο του Ολυμπιακού Σταδίου χωρίς να βλέπουν καν τη μύτη τους. Μόνο οι ρόγχοι τους ακούγονταν, οι βαριές ανάσες τους, αυτό το λαχάνιασμα από πολλά στόματα μαζί, άγνωστο πόσα. Ίσως αυτό ήταν και το παράλογο του κανόνα που όριζε το βίο και την πολιτεία του καθηγητή Τίμοθι Μπράουν, έλεγαν οι φίλοι του. Εννοούσε να δίνει,

κάτω από οποιοσδήποτε συνθήκες, τον καθημερινό απέλπιδο αγώνα του προκειμένου να ξεπεράσει τα προσωπικά του όρια, αλλά και τα όρια αυτής της πολύ επώδυνης εποχής, όπου οι φτωχοί θεωρούνταν άχρηστοι και ασήκωτο φορτίο για τη Χώρα. Στα εβδομήντα του ο Τίμοθι Μπράουν, χάρη στην ανεξάντλητη ενέργειά του και στη φρεσκάδα του, παρέμενε σύμβολο μιας ολόκληρης τάξης: των ανθρώπων χωρίς δικαιώματα. Για την κυρίαρχη τάξη ήταν απλώς ένας γραφικός ή και ξεμωραμένος γέρος που τον πρόδιδαν οι ίδιες του οι αρθρώσεις.

«Ας αφήσουμε τα γέρικά άλογα να αγκομαχούν κι ας ξαναπάμε στο κέντρο της πόλης», είπε ο δημοσιογράφος Στιβ Κάπος από το στούντιο.

Μεσολάβησε μια μικρή παύση. Συνέχισε:

«Πώς είναι τα πράγματα στο κέντρο της πόλης, Λάρι; Τι λέει ο κόσμος για τα χθεσινά έκτροπα; Υπάρχουν πρόσωπα πίσω απ' την ομίχλη, ε, Λάρι; Υπάρχουν πράγματα που ακόμη δεν φαίνονται».

Οι άνθρωποι του Πρώτου Καναλιού της κρατικής τηλεόρασης επικοινωνούσαν άμεσα με τον κόσμο από τις πρώτες κιόλας πρωινές ώρες κάθε μέρα. Αλλά εκείνο το πρωί αγωνίζονταν ομολογουμένως πολύ σκληρά για να μεταφέρουν αυτή την εικόνα σε όλα τα σπίτια της Χώρας, διότι ήταν η εικόνα μιας αθέατης μεγαλούπολης τυλιγμένης απ' άκρη σ' άκρη στην ομίχλη. Πριν από μισή ώρα είχε χαράξει και το πολύτιμο μετάλλευμα που λέγεται Άνθρωπος (πες το και Αίμα της Γης) δονούνταν ήδη μέσα στην πολυπλοκότητα των πραγμάτων, αυτή την αχανή κοιλάδα που περικλείει το σύμπαν με όλες τις παραλλαγές του, ως την πιο θολή αντίληψη ύπαρξης.

Σύντομα η ομίχλη άρχισε να αραιώνει κι αυτό που έβλεπαν τώρα οι τηλεθεατές ήταν το σχήμα του πολύτιμου μεταλλεύμα-

τος, το εξωτερικό του περίγραμμα, η μορφή και το πρόσωπο ενός άντρα, μιας γυναίκας, κάποιου παιδιού, τα απόλυτα χαρακτηριστικά τους τη δεδομένη στιγμή του χρόνου. Τα επόμενα πλάνα ήταν ένας χείμαρρος από χλομά, συνοφρυωμένα πρόσωπα, γεμάτα θλίψη, άνθρωποι που ευχαρίστως θα ξαναγύριζαν στην παιδική τους ηλικία, ή ακόμη πιο παλιά, όταν δεν είχαν ακόμη γεννηθεί, τόσο δύσκολα ήταν τα χρόνια που ήρθαν. Ήταν σχεδόν γενική η αδυναμία χιλιάδων ανθρώπων να προβάλουν τον εαυτό τους στο μέλλον, να τον τοποθετήσουν στο επίπεδο μιας ελάχιστης ευτυχίας. Ο καθηγητής Μπράουν έλεγε με πίκρα ότι εδώ και δέκα χρόνια η λέξη «μέλλον» φάνταζε σαν τέχνασμα του λόγου, σαν ανεκδιήγητη απάτη. Πράγματι, είχαν έρθει δύσκολα χρόνια, τόσο που τα γερατειά δεν προκαλούσαν πια κανέναν φόβο. Ούτε αποτελούσε τυχαίο και έκτακτο περιστατικό ο θάνατος παιδιών από την πείνα ή η αυτοκτονία ανθρώπων που είχαν την εγγενή αρετή της αξιοπρέπειας. Κατά το παρελθόν, βέβαια, όχι μόνο το μακρινό αλλά και το πρόσφατο, υπήρξαν πολύ σκληρότερα χρόνια, ώστε θα ήταν αφελές να πιστέψει κανείς ότι ο καθηγητής Τίμοθι Μπράουν αναφερόταν στο προσωπικό μέλλον του καθενός, άλλο αν οι άνθρωποι σκέφτονται και μιλάνε μόνο γι' αυτό. Αυτό συμβαίνει διότι ο καθένας ζει τη ζωή του, κι όταν υποφέρει, νιώθει τον εαυτό του να υποφέρει και κανέναν άλλο – και πεθαίνει τον δικό του θάνατο, ασχέτως αν πεθαίνουν γύρω του και άλλοι πολλοί. Ο θάνατος των άλλων είναι μια οικεία εικόνα για όλους, την οποία ζούμε συχνά, ξανά και ξανά, είναι ένα συμβάν που τελειώνει με θρήνους, στους οποίους δεν συμμετέχουμε απαραίτητα. Όμως ο καθηγητής Τίμοθι Μπράουν αναφερόταν στο μέλλον της ανθρωπότητας. «Δεν είναι η φτώχεια που με απελπίζει», έλεγε σε συνεντεύξεις του, «αλλά το γεγονός ότι ο κόσμος, η ανθρωπότητα ολόκληρη βρίσκεται σε

κατάσταση παθητικού φόβου. Ποτέ στο παρελθόν δεν ήταν τόσο δεκτική στις φοβικές διατυπώσεις των κρατούντων, ακόμη και στην εποχή του Ψυχρού πολέμου υπήρχαν αντιστάσεις, υπήρχε ένθερμος παλμός για αλλαγή, για ανατροπές. Σήμερα ο κόσμος καταλαμβάνεται από κρίσεις εθελοδοουλίας, αυτό είναι το πρόβλημα, έχουν μετατραπεί σε υπάκουους σκλάβους οι άνθρωποι – φοβάμαι για το μέλλον του κόσμου».

Δεν θα ήταν υπερβολή αν έλεγε κανείς ότι ο καθηγητής Τίμοθι Μπράουν αποτελούσε νοητό μέλος κάθε οικογένειας εξαθλιωμένων σ' αυτήν τη Χώρα, που εδώ και χρόνια ζούσε, και εξακολουθούσε να ζει, με την άμεση απειλή της πείνας. Αλλά δεν ήταν μόνο οι εξαθλιωμένοι αυτής της Χώρας. Η ίδια άμεση απειλή υπήρχε και εξακολουθούσε να υπάρχει για πολλές χώρες του κόσμου.

Ήδη η Εποχή της Μεγάλης Ύφεσης διένυε τον δωδέκατο χρόνο αφότου είχε ξεσπάσει. Πολύς κόσμος ξεσπιτώθηκε καθώς κλιμακωνόταν, και η εμπειρία της εσωτερικής μετανάστευσης ήταν μια φυγή με το φόβο στα μάτια. Κάθε μέρα γεννιόνταν καινούργιοι φόβοι που είχαν ως αφετηρία πάντα την επιβίωση. Υπήρχε ένα ασχημάτιστο πλήθος από λυπημένους ανθρώπους που περίμεναν τη σειρά τους, αυτό τον έσχατο εξαναγκασμό στην ανεργία, στο ξεσπίτωμα, στην περιπλάνηση. Κανένας δεν ήξερε πόσο θα διαρκούσε η κρίση, πού θα τους έβγαζε, αν εκεί που τους έβγαζε υπήρχε μέλλον και ορίζοντας ορατός. Όποιο στρατόπεδο παροπλισμένο υπήρχε χρησιμοποιήθηκε για τη στέγαση των αστέγων, αλλά δεν επαρκούσαν, κι έτσι δημιουργήθηκαν καταυλισμοί ανάγκης σε όλη τη Χώρα, εκατοντάδες καταυλισμοί, που με την πάροδο του χρόνου παγιώθηκαν παρά τις υποσχέσεις που δίδονταν κατά καιρούς (στείρες και άγονες λέξεις), ότι σύντομα η οικονομία θα ανέκαμπτε. Συνολικά, πάνω

από ενάμισι εκατομμύριο άνθρωποι ζούσαν σε καταυλισμούς και στρατόπεδα. Με την ανεργία στο 40% πολλοί εκδήλωναν την απελπισία τους με μικροεπιθέσεις εναντίον του Κράτους. Όπως αυτή για την οποία είχαν ξεκινήσει να μιλάνε ο Στιβ Κάπος και οι συνεργάτες του, του Πρώτου Καναλιού της κρατικής τηλεόρασης. Έπρεπε να μιλήσουν ώστε ο κόσμος να μάθει την αλήθεια. Πριν κλείσουν τα ταχυδρομεία από έλλειψη προσωπικού, οι ραδιοφωνικοί σταθμοί, οι τηλεπικοινωνίες, ο κόσμος έπρεπε να ξέρει την αλήθεια που έφερε την υπογραφή τους.

«Ε, Λάρι, τι γίνεται στο κέντρο της πόλης, για πες μας τώρα που διαλύθηκε η ομίχλη», επανέλαβε ο Στιβ Κάπος.

Την προηγούμενη μέρα μια ομάδα διαδηλωτών είχε αποσπαστεί από το κυρίως σώμα της μάζας και έσπασε δεκάδες βιτρίνες πολυκαταστημάτων και τραπεζών, όπως συχνά συνέβαινε τα τελευταία χρόνια. Ακολούθησε επέμβαση της Έφιππης Αστυνομίας και επίλεκτων ομάδων πολιτών, γνωστών ως Φίλων της Έννομης Τάξης ή Φυλάκων της Πόλης, και τα πράγματα εκτραχύνθηκαν.

Αλλά μια και η δουλειά του σκηνοθέτη ήταν η έκθεση των γεγονότων της προηγούμενης μέρας, έδειχναν εικόνες κυρίως από τους δρόμους όπου είχαν συμβεί τα έκτροπα. Παράλληλα τις σχολίαζαν.

«Όπως βλέπεις, Στιβ, κι εσύ και όλοι οι τηλεθεατές, υπάρχουν πολλά απομεινάρια από τις συγκρούσεις μεταξύ των διαδηλωτών και της Έφιππης Αστυνομίας, από τις ρίψεις των δακρυγόνων και τον πετροπόλεμο, από τις σφαίρες που έπεσαν, από τις πυρπολήσεις των τραπεζών, δύο από τις οποίες, θυμίζουμε, έγιναν στάχτη».

Τα πλάνα από την απευθείας μετάδοση εναλλάσσονταν με

τα πλάνα των επεισοδίων. Τα χάσματα που αναπόφευκτα υπήρχαν, κυρίως στις εικόνες της προηγούμενης μέρας, οφείλονταν αποκλειστικά στο μοντάζ, ωστόσο τα αναπλήρωνε η θαυμαστή τέχνη της αφήγησης. Χωρίς αυτήν οι ειδήσεις θα ήταν ασχημάτιστες, είναι αλήθεια. Είχαν σημειωθεί πράγματι έκτροπα, αλλά όποιες απορίες κι αν υπήρχαν στις σκέψεις των τηλεθεατών ξεριζώθηκαν εύκολα χάρη στις αναλύσεις του βραβευμένου δύο φορές με το πρώτο κρατικό βραβείο μυθιστορήματος δημοσιογράφου και συγγραφέα Στιβ Κάπος. Ομολογουμένως ο λόγος του ήταν σαρωτικός. Όχι άδικα (ας λεχθεί με την ευκαιρία) το τηλεοπτικό κοινό τον στήριζε, με το βάρος της γνώμης του, σε όλες τις δημοσκοπήσεις. Έξι φορές είχε τιμηθεί ως Άντρας της Χρονιάς, στην κατηγορία Δημοσιογράφοι, πέντε στην κατηγορία Συγγραφείς, ενώ ήταν υποψήφιος άλλες δύο. Υπήρχε χρόνος για ακόμη περισσότερη δόξα, αν αναλογιστεί κανείς την ηλικία του – μόλις σαράντα δύο ετών.

«Ποιοι κρύβονται πίσω από την αντιδραστική προπαγάνδα και τις ομάδες σαμποτάζ, Λάρι, μάθαμε τίποτα;»

«Ε, δεν τα ξέρεις τώρα, Στιβ, οι ίδιοι και οι ίδιοι είναι πάντα».

«Λούμπεν προλετάριοι, αναρχικοί και άνεργοι εκ πεποιθήσεως, ε, Λάρι;»

«Όπως τα λες, Στιβ. Πάντως, ο κόσμος είναι εξοργισμένος διότι δεν είναι μόνο οι τράπεζες, οι έδρες πολυεθνικών και μεγάλων βιομηχανιών, που στηρίζουν την οικονομία μας, οι οποίες έχουν υποστεί μεγάλες ζημιές, αλλά και μεροκαματιάρηδες άνθρωποι, Στιβ, όπως αυτός εδώ ο περιπτεράς που είδε όλο του το βίος να τινάζεται στον αέρα».

«Δεν ξέρω, Λάρι, πού πάμε, ειλικρινά δεν ξέρω. Ένας άνθρωπος που πουλούσε τσίγλες και σοκολάτες είδε το βίος του να τινάζεται στον αέρα, όπως πολύ σωστά είπες. Είναι σημαντικό να

καταλάβει ο κόσμος ότι οι αγώνες για τα δίκαια αιτήματά του δεν μπορούν σε καμιά περίπτωση να ταυτίζονται με τη δράση αυτών των αλητών».

«Έννοια σου, Στιβ, κι ο κόσμος είναι πολιτικά ώριμος, να είσαι σίγουρος γι' αυτό».

«Το ξέρω, Λάρι, κι εμείς περάσαμε από λαϊκούς αγώνες και ξέρουμε πόσο ώριμος είναι ο κόσμος, ο απλός κόσμος. Η εργατική τάξη, Λάρι, δεν είχε ποτέ προβλήματα με την αστυνομία. Η λέξη “μπάτσος”, που υποβιβάζει τον αστυνομικό στο επίπεδο του γελωτοποιού/τρομοκράτη, δεν είναι επινόηση της εργατικής τάξης».

«Μα οι αστυνομικοί είναι παιδιά αυτών των ανθρώπων, Στιβ. Η εργατική τάξη πιστεύει στο πολιτικό σύστημα, το εκφράζει στο ακέραιο, το υπερασπίζεται. Έχει ταχθεί να το υπερασπιστεί και το υπερασπίζεται».

«Ακριβώς».

Όταν η εκπομπή «Η αυτοανάλυση μιας μέρας» τελείωσε, εκπομπή που παρουσίαζε καθημερινά το Πρώτο Κανάλι της κρατικής τηλεόρασης εδώ και οκτώ χρόνια, δεν είχε απομείνει τίποτα που να μην είχε αποσαφηνιστεί, τίποτα που να μην είχε διυλίσει η θαυμαστή τέχνη του λόγου. «Ήταν ένας ακόμη νικηφόρος αγώνας κατά της ασάφειας και της διαστροφής της αλήθειας που επιχειρούν σε καθημερινή βάση οι εξτρεμιστές», ακούστηκε να λέει ο Κάπος, καθώς έπεφταν οι τίτλοι του τέλους, «τον παρουσιαστή έντυσαν... μακιγιάζ... επεξεργασία πληροφοριών...» και λοιπά.

Αν και είχαν αρχίσει οι διαφημίσεις, ένα μεγάλο μέρος των τηλεθεατών είχε απομείνει αποσβολωμένο στις θέσεις του, τόση ήταν η δύναμη των έμφυτων ιδεών και των εμπνεύσεων του προικισμένου μυθιστοριογράφου.

Ο καταυλισμός της πλατείας του Σιδηροδρομικού Σταθμού άρχιζε λίγο μετά το σταθμό, στα όρια της πόλης, και εκτεινόταν σε μια έκταση εκατό περίπου στρεμμάτων. Ήταν ένας από τους έξι καταυλισμούς που υπήρχαν στις παρυφές της πόλης, και αριθμούσε τετρακόσιες είκοσι σκηνές και παραπήγματα, κολλημένα το ένα πάνω στο άλλο, βρώμικα, γεμάτα καπνιά. Σε κάθε σκηνή ή παράπηγμα ζούσε μια οικογένεια, συνολικά χίλιοι πεντακόσιοι άνθρωποι περίπου. Από ψηλά φάνταζε με σκηνικό μεσαιωνικού οικισμού. Ένας καταυλισμός αποπνικτικός και αλλόκοσμος ως την παραμικρή λεπτομέρεια. Στους κάδους των σκουπιδιών δεν πλησίαζαν ούτε οι γάτες. Γυναίκες με ανασκουμπωμένα τα μανίκια άπλωναν τις μπουγάδες τους στα σχοινιά. Νωρίτερα μια υδροφόρα του Δήμου είχε μοιράσει το νερό που αναλογούσε σε κάθε οικογένεια. Επτά λίτρα ανά άτομο για μια βδομάδα, για κάθε χρήση, πόση, μαγείρεμα, πλύσιμο ρούχων. Για την υγιεινή του σώματος υπήρχε θαλασσινό νερό, μια σειρά από δέκα ντουσιέρες, δίπλα στα αποχωρητήρια, που ανέδιδαν μια εμετική μυρωδιά από τον σκοτεινό οχετό του ανθρώπινου ωκεανού, μια καταχνιά δυσωδίας που ζάλιζε ακόμη και τα αδέσποτα σκυλιά που συχνά περιφέρονταν ανάμεσα στις σκηνές.

Ο Τόμι, ένα αγόρι γύρω στα δεκατέσσερα, καθόταν έξω από ένα παράπηγμα και γρατζουνούσε την κιθάρα του τραγουδώντας παράφωνα μια μπαλάντα που μιλούσε για την ανθρώπινη περιπλάνηση και την ήττα. Πάνω από το κεφάλι του κρεμόταν μια πινακίδα:

Γραφείο Αποκατάστασης Αστέργων

Ένα ελαφρύ αεράκι παρέσυρε σκουπίδια και δυσανάγνωστα χαρτιά, ορνιθοσκαλισματα πασπαλισμένα με στάχτες απ' τις

φωτιές που είχαν ανάψει την προηγούμενη νύχτα για να ζεσταθούν. *Αξιότιμε κύριε Επίτροπε του Οργανισμού Αποκατάστασης Αστέγων*, έγραφε ένα που έφτασε ως τα πόδια του Τόμι. Μια γυναίκα, γύρω στα σαράντα, χυμώδης, με στήθη που κρέμονταν μέσα απ' το φουστάνι της σαν βαριά τσαμπιά ηδονής, άπλωνε την μπουγάδα της στα σχοινιά. Κάποια βαρέλια κάπνιζαν ανάμεσα στα παραπήγματα. Τα κατακάθια μιας άγνωστης ουσίας που υπήρχαν στον πυθμένα ενός βαρελιού βρώμιζαν ακόμη περισσότερο την ατμόσφαιρα προκαλώντας έναν πιγερό βήχα. Ευτυχώς ο αέρας φυσούσε προς τη θάλασσα. Ένας άντρας που φορούσε μια άσπρη βρώμικη ρόμπα με ένα κόκκινο αστέρι ραμμένο στο στήθος κούρευε κάποιον που καθόταν πάνω σ' ένα ξύλινο κιβώτιο έξω από τη Λέσχη. Ήταν ο κουρέας του καταυλισμού που έστηνε και ξέστηνε τα σύνεργά του, ξυράφια, ψαλίδια και χτένες, εξυπηρετώντας ηλικιωμένους κυρίως. Στην πλάτη του υπήρχε γραμμένο το επίγραμμα *Όλα θα περάσουν*. Έλεγε ότι αυτό το ίδιο επίγραμμα είχε χαραγμένο στα δαχτυλίδια του ο βασιλιάς Σολομών. Η Λέσχη ήταν ένα ξυλόσπιτο, πρώην εντευκτήριο, που είχε ιδρύσει ο καθηγητής Τίμοθι Μπράουν, οκτώ χρόνια πριν, με σκοπό να συναντιούνται εκεί οι άνθρωποι του καταυλισμού και να συζητούν τα θέματα που τους απασχολούσαν, αλλά και για να διασκεδάζουν παίζοντας σκάκι ή ακούγοντας μουσική. Υπήρχε και μια μικρή βιβλιοθήκη, σε ξεχωριστό χώρο, απ' όπου μπορούσε κανείς να δανειστεί βιβλία, ή και να καθίσει εκεί και να διαβάσει. Ανήκαν στους ανθρώπους του καταυλισμού, αλλά ύστερα από παραίνεση του καθηγητή Τίμοθι Μπράουν τα παρέδωσαν όλα σε ένα άτομο που εκείνος είχε ορίσει προκειμένου να δημιουργηθεί αυτή η δανειστική βιβλιοθήκη. Τελικά με την πάροδο του χρόνου το εντευκτήριο εξελίχθηκε σε χαρτοπαικτική λέσχη προς μεγάλη απογοήτευση του καθηγητή.

Δύο άντρες με κόκκινα αστέρια στο στήθος κοιμόντουσαν έξω από τη Λέσχη, ο ένας πάνω στα σκαλοπάτια. Τα μαλλιά τους ανέμιζαν απαλά στις ριπές του ανέμου. Και άλλοι παραπέ-
ρα, γερμένοι σε κασόνια, σε κορμούς δέντρων, οπουδήποτε, επι-
δεικνύοντας μια πρωτοφανή παθητικότητα και αδιαφορία. Υπήρχε μια αργή ωρίμανση της παθητικότητας. Είχαν σκηνές για να πάνε να κοιμηθούν, αλλά η χρόνια έλλειψη οποιουδήποτε ενδιαφέροντος γέννησε σιγά σιγά την αδιαφορία, την απάθεια, την επιθυμία για αυτοεγκατάλειψη. Κατέληξαν να κοιμούνται οπουδήποτε, συχνά μεθυσμένοι, στις πιο ακραίες περιπτώσεις για ολόκληρη τη μέρα, με τα έντομα γύρω τους να ζουζουνίζον, άνθρωποι ζωντανοί αλλά με λανθάνουσες δυνάμεις, με λανθά-
νουσες επιθυμίες και σκέψεις.

Ένας άλλος άντρας φτυάριζε σιωπηλός ένα μικρό λαχανόκη-
πο απέναντι από τη Λέσχη. Ένα κομμάτι αυλακωτής λαμαρίνας προστάτευε το λαχανόκηπο απ' το βοριά. Είχε κι αυτός ένα κόκκινο αστέρι ραμμένο στο στήθος, όπως και οι περισσότεροι που ζούσαν εδώ. Ήταν το διακριτικό του ανέργου και αυτό που καθόριζε τη σχέση του με την πόλη και την υπόλοιπη κοινωνία. Ενδεχομένως να ήταν χρήσιμος στους ανθρώπους του καταυλι-
σμού, όχι όμως απαραίτητα και στον αφηρημένο κόσμο μιας πυ-
κνοκατοικημένης και πολύβουης πόλης.

Τρεις θηριώδεις τύποι, με αστυνομικές στολές και χαρακτη-
ριστικά προσώπου θαμμένα πίσω από μεγάλα μαύρα γυαλιά η-
λίου, έκαναν την πρωινή τους περιπολία. Ανήκαν στην υπηρεσία σεκιούριτι του καταυλισμού και το σκυλί που τους συνόδευε θα έλεγε ότι κυφορήθηκε στο έρεβος μιας ολέθριας μήτρας. Το ριζωμένο στα σπλάχνα του σκυλίσιο πάθος και η αδυσώπητη σκυλίσια μνήμη, φορτωμένα με μυρωδιές καταζητούμενων αν-
θρώπων, έκαναν τα πέλματά του να βουλιάζουν στο νοτιομένο

από την πρωινή υγρασία χόμα, αφήνοντας αποτυπώματα δυσανάλογα φαρδιά και βαθιά για σκυλί. Ήταν ένα εκπαιδευμένο μεγαλόσωμο ντόμπερμαν, με αναπτυγμένο στέρνο, δυνατό ρύγχος, που υποδήλωνε την αγριότητά του, και κοντό, στιλπνό, πυκνό τρίχωμα.

Δύο νεαροί μαθητευόμενοι ναύτες, εκπαιδευμένοι σε εργασίες καταστρώματος, βγήκαν από ένα παράπηγμα, αριστερά πριν από τη νότια πύλη του καταυλισμού, ο ένας ανεβάζοντας το φερμουάρ του παντελονιού του. Έδειχνε ικανοποιημένος και το βλέμμα του είχε μια γαλήνια όψη. Το τραγούδι που άρχισε να σιγοσφυρίζει φώτιζε το μυαλό του.

«Καλή;» ρώτησε ο φίλος του, ένα ξερακιανό χωριατόπαιδο με έξυπνα μάτια. Ανυπομονούσε να μάθει.

«Πολύ καλή... Κακώς που δεν πέρασες κι εσύ».

«Πώς τη λένε;»

«Τζιν... Τζιν Χάρλοου».

«Κάπου το 'χω ξανακούσει αυτό το όνομα», έκανε το ξερακιανό χωριατόπαιδο τρίβοντας σκεφτικά το πιγούνι του.

Κατηφόρισαν προς το λιμάνι με εύθυμη διάθεση. Μια παρέα νεαρών, όταν είδε τους ναύτες να μπαίνουν στο παράπηγμα με μια πλαστική σακούλα γεμάτη τρόφιμα – πατάτες, όσπρια και μακαρόνια – κατευθύνθηκε προς τα κει με τα χέρια στις τσέπες παριστάνοντας τους αδιάφορους, αλλά ένας τύπος, ονόματι Μπλάκμαν, σύντροφος της Τζιν, τους έδωξε αμέσως... Ήξεραν καλά τι γινόταν σε κείνο το παράπηγμα, όπως και σε άλλα πολλά. Οι περισσότεροι είχαν γεννηθεί μέσα στο λάκκο της ανώνυμης σεξουαλικότητας, απαλλαγμένοι από τον εγωισμό της πατρότητας, παιδιά άγνωστων αντρών που σκορπούσαν με αφέλεια το σπέρμα τους σε μήτρες που είχαν τη δύναμη να γεννούν. Έρχονταν από την πόλη και περιφέρονταν στον καταυλισμό με

μια σακούλα τρόφιμα στο χέρι ρωτώντας δεξιά κι αριστερά αν ήξεραν κάποια καλή, κάποια που να τα κάνει όλα και να μη βιάζεται. Ρωτούσαν ακόμα και παιδιά, που απαντούσαν θυμωμένα «Όχι, δεν ξέρουμε καμιά». Πλήρωναν πάντα σε είδος, κυρίως φαγώσιμα, λάδι, κρέας, κονσέρβες αλλά και εμφιαλωμένο νερό. Ήταν καμιά σαρανταριά οι γυναίκες που εκδίδονταν, αλλά πολύ περισσότερες εκείνες που το σκέφτονταν σοβαρά. Ένας δημοσιογράφος του Πρώτου Καναλιού της κρατικής τηλεόρασης, συνεργάτης του Στιβ Κάπος στην εκπομπή «Σκαπανείς της Αλήθειας», τη δεύτερη εκπομπή που παρουσίαζε ο Στιβ Κάπος, κάθε Τετάρτη στις εννέα το βράδυ, έλεγε, τη φορά που έκανε ρεπορτάζ για το θέμα της πορνείας στους καταυλισμούς, ότι αυτό που προέχει στη σκέψη αυτών των γυναικών είναι η επιβίωση, κι αυτό πρέπει να το σεβαστούμε, αλλά...

Και έλεγε ότι πρέπει να δούμε κριτικά αυτό το φαινόμενο, διότι ο ξεπεσμός είναι μια ανθρώπινη κατάσταση, και μπορεί να συμβεί στον καθένα να πέσει πολύ χαμηλά, αλλά...

Υπήρχε πάντα στο τέλος μιας δημοσιογραφικής κρίσης, ή μιας υπόθεσης, ένα «αλλά» και μια μακριά σειρά από εννοούμενα αποσιωπητικά, που τσάκιζε στα δύο αυτό που ήθελε να πει.

Η εκπομπή «Σκαπανείς της Αλήθειας» ήταν από τις πιο αγαπημένες εκπομπές των τηλεθεατών και γινόταν πάντα παρουσία πολυπληθούς κοινού που συμμετείχε με ερωτήσεις. Οι συνεργάτες του δημοσιογράφου, αλλά και ο σκηνοθέτης και οι λοιποί συντελεστές του προγράμματος δούλευαν πολύ στο πλατό εξηγώντας διάφορα πράγματα στο κοινό, που, όπως ήταν φυσικό, δεν τα ήξερε όλα. Συχνά δεν μπορούσαν να υποβάλουν μια ολοκληρωμένη ερώτηση, όχι γιατί δεν ήξεραν τι να ρωτήσουν, αλλά εξαιτίας του αναπόφευκτου τρακ, καθώς τους έπαιρνε η κάμερα. Ευτυχώς ο Στιβ Κάπος τούς έδινε γραπτώς, καλού κακού, κά-

ποιες ερωτήσεις, πριν αρχίσει η εκπομπή αλλά και στα διαλείμματα, που παραδόξως εφάρμοζαν πάνω του σαν ρούχα που ράφτηκαν για κείνον. Το κοινό κατάλαβε σύντομα ποια συναισθήματα έπρεπε να εκφράζουν τα πρόσωπά τους, ανάλογα με το θέμα, και ανάλογα με το τι έλεγαν οι καλεσμένοι στο πάνελ. Θλίψη, αβεβαιότητα, θυμό, αίσθηση βαθιάς περισυλλογής, χαρά, υπερηφάνεια, ελπίδα, δέος. Αλλά υπήρχε και ο βοηθός σκηνοθέτη, που τους έκανε νόημα πότε θα τους πάρει η κάμερα. Και είχαν μάθει να χειροκροτούν παρατεταμένα τις φορές που κάποια κοπέλα από το κοντρόλ ανακοίνωνε ότι ο τάδε Καταναλωτής ή η τάδε Εταιρία προσφέρει εντελώς δωρεάν ένα σακί φασόλια στον δείνα καταυλισμό.

Μάταια ο Τίμοθι Μπράουν καλούσε τον κόσμο να μην πηγαίνει στην εκπομπή, να την απαξιώσει, να απαξιώσει γενικότερα την τηλεόραση και να βγει στους δρόμους, διότι ήταν σχετικά λίγοι αυτοί που εξακολουθούσαν ακόμη να διαμαρτύρονται, να φωνάζουν, να συμπλέκονται με την αστυνομία και τους Φίλους της Έννομης Τάξης, αυτοί που έβλεπαν με δέος τις εξελίξεις και την αγρήστευση χιλιάδων ανθρώπων, τον παροπλισμό τους, τον περιορισμό τους στα στρατόπεδα και στους καταυλισμούς, αλλά ήταν πάντα το ένστικτο επιβίωσης που οδηγούσε αυτό τον κόσμο στα στούντιο. Η αλήθεια (η πιο άτεγκτη απ' όλες τις πραγματικότητες) είναι ότι περνούσαν καλά όσοι πήγαιναν στα γυρίσματα. Τους πρόσφεραν, δωρεάν και απεριόριστα, διπλά χοτ ντογκ και κόκα κόλα, και συν τοις άλλοις υπήρχε πάντα μουσική στα διαλείμματα, και ζογκλέρ και γυμνόστηθες μαζορέτες, όλα αυτά που ξετρέλαιναν μικρούς και μεγάλους. Υπήρξαν φορές που ποδοπατήθηκαν άνθρωποι, που θρυμματίστηκαν σαν κόκκοι σταριού, στην προσπάθειά τους να φτάσουν μέχρι την είσοδο, που φάνταζε με αλώνι. Ένας μεσόκοπος

άντρας που ύστερα από μια αποτυχημένη προσπάθεια να εισβάλει στο στούντιο νοσηλεύοταν με σοβαρά τραύματα στο κεφάλι, και μώλωπες σε όλο του το σώμα, παραδέχτηκε με κάθε ειλικρίνεια μπροστά στην κάμερα, και με βλέμμα που έσταζε αυτολύπηση, την αποτυχία του να γεράσει με αξιοπρέπεια. Είπε ότι ένιωθε πως καταστρέφεται σιγά σιγά, πως αυτοκαταστρέφεται, και ότι σκεφτόταν σοβαρά το ενδεχόμενο της αυτοκτονίας. Αυτή η δήλωση τού απέφερε δύο σακιά γλυκοπατάτες και μια κουβέρτα για κάθε μέλος της οικογένειάς του, προσφορές από εταιρίες/σπόνσορες της εκπομπής.

Ήταν ένα κρύο πρωινό Κυριακής και στα αυτιά του Τόμι, που γρατζουνούσε ακόμη την κιθάρα του, έφτανε το σφύριγμα του τρένου που ερχόταν. Λίγη ώρα μετά, και καθώς οι επιβάτες ξεχύνονταν προς την έξοδο, οι ζητιάνοι του καταυλισμού, που πλήθαιναν καθημερινά, άρχισαν να προσποιούνται ένα λυρικό κλάμα, κάτι σαν παρατεταμένο σκούξιμο λύκων.